

SUCCULENTA

Orgaan van de Nederl. Ver. van Vetplantenverzamelaars.

Secretariaat: G. D. DUURSMA, B 185 HUIZUM bij Leeuwarden.

Noto-cactussen.

28. Echinocactus minusculus Web. Dit dwergje waaraan wij in den tweeden jaargang (bldz. 20) reeds een artikeltje wijdden, is een der liefste en dankbaarste cactussoorten, en zal in weinig verzamelingen ontbreken. Niet ten onrechte noemde de hartstochtelijke cactusliethebber Karl **Hirscht** het „das Tausendschönchen unter den Kakteen“. Inderdaad, weinig planten zijn er, welke zoo regelmatig ieder voorjaar den bezitter met zoo rijke en schoone bloemenpracht verheugen. Voor een zonnig raam geplaatst, verschijnen reeds in Maart uit den bovenkant der bodemstandige, van de zon afgewende, areolen de donkerroode knopjes waaruit zich later de inkarnaatroode, $3\frac{1}{2}$ cM. lange bloemen ontwikkelen.

De plant moet derhalve steeds denzelfden stand behouden en mag niet gedraaid worden, daar, zooals ik meermalen opmerkte, anders de knoppen in den regel weer verdwijnen. Na den bloei wordt de plant andersom gedraaid, dan ontwikkelen de knoppen zich een volgend jaar aan den tegenovergestelde zijde.

De bloemen blijven meerdere dagen, doch zijn alleen bij volle zon open. Na den bloei verschijnen de knotsvormige roode bessen, welke, rijp geworden, het fijne zaad op den pot rondom de moederplant verspreiden, zoodat de vermeerdering zeer gemakkelijk geschiedt. Ook aan de plant zelf komen gaarne nieuwe bolletjes welke, opgepot, na een paar jaar weer bloeiende planten leveren.

Dikwijls wordt *E. minusculus* op een *Cereus*onderstam veredeld (zie foto). De planten worden dan veel grooter en bloeien rijker. In de verzameling van den heer Verbeek Wolthuys zag ik dezen zomer zoo'n prachtexemplaar, met een tiental groote uitloopers een geheele klomp vormend en met talloze bloemen getooid. Ook de heer Jansen exposeerde te Wageningen een soortgelijke plant.

Door den bouw der plant en den vorm en stand der bloem wijkt *E. minusculus* eenigszins van de andere *Echinocactus*soorten af. De auteur rekende haar daarom tot het geslacht *Echinopsis*, terwijl Dr.

Schumann haar eerst als een afzonderlijk geslacht (n.l. *Rebutia*) behandelde, vervolgens bij den *Malacocarpus*groep indeelde, doch ze later onder de *Notocactussen* rangschikte, wat wel het meest juist is.

E. minusculus is afkomstig uit Argentinië, waar ze of voorkomt in lichtbeschaduwde Myrten- of Cederboschjes, of op de groote grasvlakten. 't Is dus een plant welke ook bij ons niet in de volle zon moet staan, doch bij voorkeur een halfbeschaduwde niet te warm plekje verlangt. Als grondsoort geve men goed verteerde bladaarde en *weinig* kalk. Op droge plaatsen, vooral in de kamer, heeft ze wel eens last van roode spin, waarom men ze zoo mogelijk een iets vochtige gespannen lucht geve.

29. *Echinocactus pseudo minusculus* Speg., is na verwant aan de vorige soort, doch door de geheel vergroeide kroonbladeren er van onderscheiden. Het 5 cM. hooge en 3½ cM. breede plantje komt voor op de 3500 M. hooge bergen in de Argentijnsche provincie Salta, doch wordt zeer zeldzaam aangetroffen, zoodat het in onze verzamelingen wel niet aanwezig zal zijn.

30. *Echinocactus Fiebrigii* Gürke, eveneens na verwant aan *E. minusculus*, is beter bekend. Hoewel eerst in 1904 voor het eerst door Fiebrig uit Brazilië naar den botanischen tuin te Berlijn gezonden, is zij thans in vele verzamelingen aanwezig. De bloemen verschijnen niet, zooals bij *E. minusculus* uit de onderste areolen, doch uit die, welke zich ter halver hoogte van de plant bevinden. Ook de kleur is niet zoo intensief; de buitenste kroonbladen zijn van buiten groenachtig geel, van binnen roerood, terwijl de binnenste geelachtig rood zijn. 't Is een gemakkelijk groeiend, gaarne bloeiend plantje, dat wij eiken verzamelaar kunnen aanbevelen.

31. *Echinocactus deminutus* Gürke (is *Echinopsis deminuta* Web.) gelijkt wel iets op *E. minusculus*, doch wordt grooter (pl.m. 6 cM.) ook zijn de stekels talrijker en niet wit zooals bij deze, maar bruin gespist of geheel bruin. Reeds aan kleine plantjes ontwikkelen zich de 3 cM. groote, donker oranjerode bloemen, die op de oudste areolen zijn ingeplant. Dit voorjaar kreeg ik van den bekenden kweeker De Laet een plantje zoo groot als een knikker, dat na drie weken in mijn bezit te zijn geweest zich met twee bloemen tooide. Gezien de ervaringen, welke ik er mee opdeed, mag deze soort in geen verzameling ontbreken. De behandeling is als *E. minusculus*.

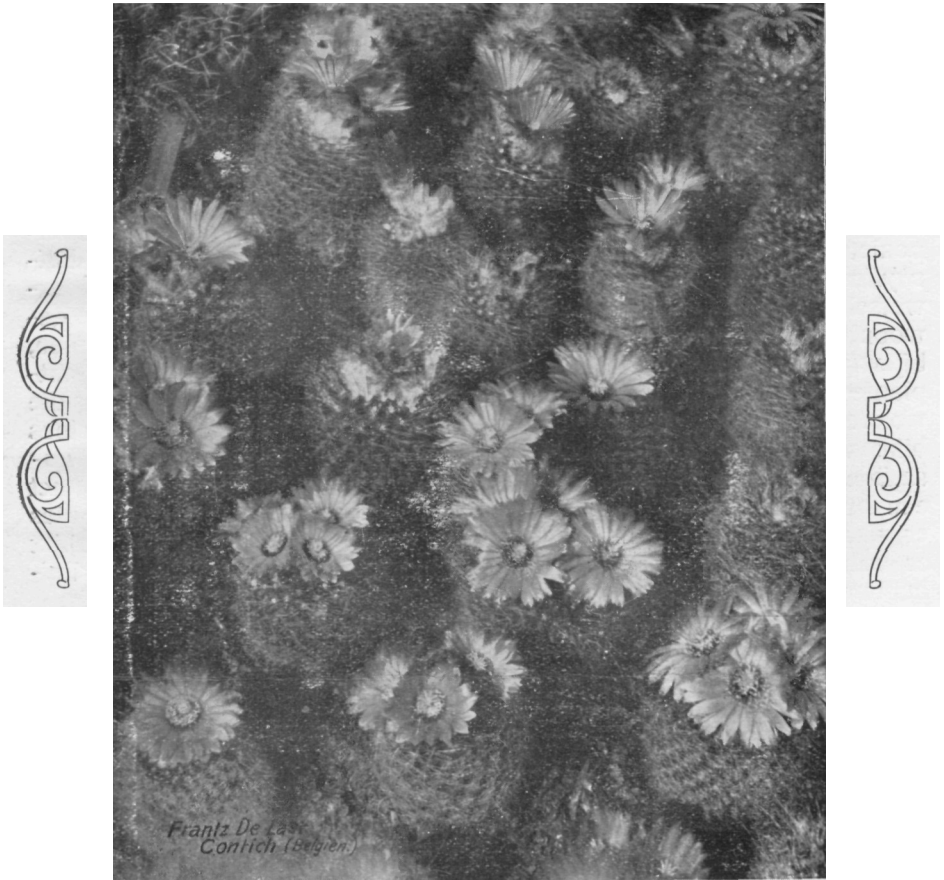
32. *Echinocactus crysacanthion* K. Schum., behoort, hoewel in vorm en bestekeling daarvan afwijkend, nog tot de *minusculus*groep. Het aantal stekels op ieder areool bedraagt pl.m. 40, waarvan de binnenste iets dikker zijn en in de jeugd goudgeel gekleurd, vandaar den wetenschappelijken soortnaam „*Crysacanthion*“, wat wij door „goudstekelig“ kunnen vertalen.

Terzijde van den top der plant, dus uit de jongste areolen, ontwikkelen zich volgens Schumann de kleine, 1½ à 2 cM. groote, goudgele trechtersvormige bloempjes.

Wij kunnen van dit plantje niet meer mededeelen dan dat het in Argentinië thuisbehoort; wie uit eigen ervaring nadere bijzonderheden weet, zal ons met opgave daarvan zeer verplichten.

33. *Echinocactus microspermus* Web., behoort tot die cactussen, welke wel in de meeste collecties aanwezig zal zijn. Wegens haar gemakkelijke groei, doch bovenal door den rijken bloei verdient zij hare plaats ten volle. Reeds aan kleine planten ontwikkelen zich uit de

jongste areolen de kortrechtvormige tot 5 cM. groote, van binnen

goudgele bloemen, zoals uit bijgaande foto, ons door den heer De Laet toegezonden, duidelijk blijkt.

Ook in niet bloeienden toestand is het een fraaie plant, welke niet nalaat indruk te maken met haar helderwitte randstekels en 4 tot één cM. lange middelstekels, waarvan de grootste naar beneden gericht en haakvormig omgebogen is.

Als variëteit is bekend *E. cactus micr. macrancistrus* K. Sch., welke in alles iets forscher is dan den typevorm. Ook de stekels en bloemen zijn grooter. Van deze bestaan weer twee verscheidenheden, n.l. var. *erythrantha* met grootere, oranjegele bloemen en hoogroode meeldraden en var. *thionantha* met kleinere, zwavelgele bloemen en goudgele meeldraden. Tusschen den typevorm en var. *macrancistrus* bestaat nog een kruising, welke òn door den vlak gedrukten vorm òn door den bloem het meest aan de variëteit herinnert. De bloem is echter iets helderder gekleurd en aanmerkelijk grooter.

Tot dezelfde groep, de „klein zadigen“, behoort nog:

34. *Echinocactus elachisanthus* Roland Gosselin, afkomstig uit de zandige landtongen bij Maldonado in Uruguay en in 1904 voor het

eerst beschreven. De plant wordt tot 25 cM. hoog en 12 cM. breed, en bloeit groenachtig geel. G. D. D.

November.

De eigenlijke bolcactussen zijn uitgebloeid, daar is dus voorloopig niet veel aan te zien, doch onder de overige succulenten zijn er nog heel wat, die juist in dezen tijd in bloei komen. Daar is allereerst de *Echeveria metalica*, met hare dikke metaalglanzige bladeren, die het zoo prachtig doet als decoratieve vulling van een bloemenmand. En zie ik verder mijne verzameling eens rond, dan ontdek ik bloemstengels in de *Cotyledon orbiculare*. Ook *Kleinia repens* zal met hare gele composietenbloemen niet lang meer op zich laten wachten. En mijn *Epi-phylllum truncatum* zit vol met knopjes aan alle leden. Ook een ouderwetsche *Phyllo*, die eigenlijk eerst in het voorjaar bloeit, heeft de gewoonte aangenomen, iederen winter één bloem vooraf te ontplooiën, bij wijze van proef. Dan heb ik nog eenige *Stapelia*'s in bloei, prachtplanten van *Stapelia variegata*, met fluweelachtige tooverbloemen, die wonder genoeg, geen aasgeur verspreiden, doch volkomen reukeloos blijken te zijn. En in een ampel, hoog boven dit alles uit bloeit *Rhipsalis Regnelli*, met lange omlaag hangende takken, dicht bedekt met een overvloed van witte wasachtige bloempjes, en een aantal knopjes er aan, die me voor de toekomst nog heel wat beloven. Zoo blijkt er zelfs in November op het gebied der succulenten voor den liefhebber nog heel wat te zien.

H.

Xerophyten.

De succulenten of vetplanten vormen een onderdeel der groote biologische plantengroep der Xerophyten, d.w.z. planten, die aan een droog klimaat of eene droge standplaats zijn aangepast. Hoe droger de lucht en hoe moeilijker het is om uit den bodem voldoende toevoer van water te bekomen, des te meer zal de plant er op ingericht moeten zijn met het aanwezige water zoo zuinig mogelijk huis te houden en te zorgen, dat er zoo weinig mogelijk door verdamping verloren gaat. De meeste planten sluiten op het heetst van den dag hun huidmondjes, althans die, welke aan de bovenzijde der bladeren gelegen zijn, om zoodoende aan uitdroging te ontkomen. Voor de Xerophyten zou dit middel alleen evenwel absoluut onvoldoende zijn en daarom vertoonen deze planten een reeks van typische bijzonderheden in hun in- en uitwendige bouw, die men gewoonlijk samenvat onder den naam Xerophytensiructuur.

In dit korte bestek kunnen we natuurlijk niet op alle bijzonderheden ingaan, doch willen we alleen de hoofdzaken even aanstippen. 't Spreekt wel vanzelf, dat we deze kenmerken bij woestijnplanten het duidelijkst uitgedrukt zullen vinden. Als middelen om de verdamping te beperken noemen we dan in de eerste plaats de verdikking der opperhuidcellen. Vertier de afscheiding van een laagje was of hars aan de oppervlakte der bladeren en stammen, dat dient om de al te felle werking der zonnestralen af te zwakken. Soms ook de vorming van een kurklaagje, dat de verdamping bijna volmaakt tegenhoudt. Ook het aantal huidmondjes (de poriën, waarmee de plant ademt en het voor de voeding benodigde koolzuurgas uit de lucht opneemt) wordt sterk verminderd, waaruit tevens volgt, dat de levensintensiteit dezer planten veel geringer moet zijn. De opening dezer huidmondjes zijn ook kleiner en

liggen diep in de opperhuid weggedoken, zooals dit met de microscoop heel mooi bij bladdoorsneden van verschillende Aloësoorten te zien is.

Tenslotte vinden we als bescherming tegen de verzengende stralen der zon vaak eene bekleeding van het blad met haren, waaronder en waartusschen zich een luchtlaagje bevindt, dat als slechte warmtegeleider dienst doet. Worden de bladeren bij enkele soorten hard en leerachtig, alzoo betrekkelijk arm aan sap, juist andersom vinden we bij velen onzer succulenten de bladeren dienst doen als waterreservoir.

Bij sommige „Mesems" bevinden zich zelfs groote blaasvormige cellen (papillen) in de opperhuid, zooals o. a. bij de bekende IJsplant. De buitenwand dezer cellen laat echter absoluut geen water door. Alle genoemde bijzonderheden hebben betrekking op de inwendige of anatomische bouw der plant. Hiermede gepaard gaan een groot aantal veranderingen, wat het uiterlijk der planten betreft. Hierover een volgende keer.

Wordt vervolgd.

M.

Mesembrianthemums van den Sphaeroideagroep.

II.

Van deze groep besprak ik reeds eerder in dit blad een soort, n.l. *Mesembrianthemum Pseudotruncatellum*, Berger (zie „Succulenta" 2de jaargang, no. 8). Als 2de soort tot dezelfde onderafdeeling dezer groep, n.l. die den *Calculiformid*, (naar Schwantes) behoorend, noemde ik toen *Mesembr. Lesliei*, N. E. Br. Deze ontving ik 't vorig jaar als 10-jarige plant van den Engelschen botanicus N. E. Brown uit Kew-Gardens (Surrey). *Mesembr. Lesliei*, N. E. Br. is een merkwaardig plantje, dat in vorm en kleur van de *Pseudo-truncatellum* afwijkt. De bovenkant is eenigszins convex en volkomen glad. De breedte hiervan is 2 cM., de lengte bij de 3 cM., door een spleet in de breedte in 2 deelen gescheiden (de 2 blaadjes). De kleur der bovenzijde is grijsgroen, lichtbruin gevlekt en geaderd, (vooral aan de kant), met doorschemerende donkergroene stippels.

Verder is het plantje roodachtig grijs, in heldergroen overgaande aan de voet. De geheele hoogte is niet meer dan 1½ cM. In den nazomer bloeit deze soort met helder stroogele bloemen (geopend is de bloem 4 cM. breed, evenals de *Pseudo-trunc.* De bloemen der laatste zijn goudgeel.

Het vaderland van *Mes. Lesliei* is Transvaal; ze werd omsteeks 1910 ontdekt. Dr. R. Marloth beschreef deze *Mesembrianthemum* in de *Flora of South-Africa*, pag. 205. Ook beschreven door Berth-Davy in *Transactions Royal Society of South Africa* 1912, pag. 370. Hij vertelt o.a. „Zij komt voor in West Griqualand, in het Zuidelijk deel van Transvaal en op andere plaatsen langs de Oranjerivier en de Vaal, en zoover schrijver oordeelen kan steeds op roodachtige of bruine ijzerhoudende steenachtige grond of tusschen zulke kiezelsteen. De kinderen der boeren noemen ze „toontjes" en eten ze. Door plantenetende dieren worden ze ook opgezocht als er weinig gras en ander voedsel is".

Brown deelt *Mesems.* zooals de *Pseudo-trunc.* en *Lesliei* in bij de *Fissurata* (d.i. gespleteten). Dus soorten waarbij de spleet over de geheele breedte van de bovenzijde loopt. Hiertoe kunnen we ook *Mesembr. Turbiniforme*, Alworth, beter bekend onder 'tsijn. *Mes. Hookeri*, Berger, rekenenen.

Van deze soort bezit ik een jong exemplaar, ruim 3 jaar oud. Dit

plantje is afgeplat kogelvormig; de bovenkant zacht bruin, donkerbruin geaderd. De oppervlakte is niet glad, omdat de donkerbruine aders eenigszins ingewoekerd zijn. Verder naar beneden glimmend grijsgroen, heel fijn lichter gestippeld in zacht bruin overgaande naar de voet. De centrale spleet is nog zeer kort, loopt *niet* naar de kanten door. Dit is steeds het geval bij nog *niet* volwassen planten der Fissurata-afdeeling. Een jeugdtoestand dus.

De bovenzijde is nu 13 mM. lang, 11 mM. breed en 't geheele plantje 10 mM. hoog.

In 't boekje van Alwin Berger, getiteld: „Mesembrianthemen ünd Portulacaceen", komt een teekening van een volwassen plant van de turbiniforme voor (hieronder 't sijn. Hookeri, Berger) benevens beschrijving, pag. 284. Een volwassen exemplaar van deze soort is wat grooter dan de Leslei en onderscheidt zich ook van de laatste door haar oneffen oppervlakte.

N. E. Brown geeft in „*New and ald species of Mesembryanthemum*" [extracted from the Linnean Society's Journal-Botany, vol. X 1 V July 1920] als vindplaats aan:

Prieska Div. Zandvallei, tusschen Keikamspoor en de Oranjerivier Door *Burchell* gevonden 14 Sept. 1811.

Berger hield *M. turbin.* voor dezelfde als *M. truncatum* (pag. 291).

Wordt vervolgd.

A'dam.

M. C. K.

Mededeelingen.

NIEUWE LEDEN.

203. Mevr. C. de Haak, 's-Gravenhage, v. Lumeyst. 20.

ADRESVERANDERINGEN. Ons medelid, de heer A. Schoemaker, woont thans Zenithstraat 6, Utrecht.

RECTIFICATIE. In het vorig nummer stond op pag. 65 onder no. 27 tweemaal *Echinocactus pygmaeus*. Dit moet zijn *E. pygmaeus*.

NIEUW BESTUURSLID. Door gestadige vermeerdering van het ledental en dientengevolge steeds doorgaande uitbreiding van „Succulenta", stelt het bestuur voor met ingang van 1 Januari 1921 den heer J. H. J. van Wijlick te Venlo als redactioneel en adviseerend lid aan haar commissie toe te voegen.

Wie hiertegen bezwaren mocht hebben, wordt verzocht daarvan vóór 10 December e.k. aan den Secretaris kennis te geven.

TH. JANSEN,

DEN HAAG.

KON. EMMAKADE 148.

Vraagt prijsopgaaf mijner Cactussen!

Fr. DE LAET, CONTICH bij ANTWERPEN (België).

CACTUS-SPECIALITEIT.

Zendt catalogus op aanvraag.